

Ny giv for Ådalsspringdansen

Nå danser ådalske ungdommer springdans, som forfedrene deres gjorde.

Per-Erik Berge

Noen spretne ungdommer fra Ringmoen driver fint rundt dansegulvet til melodier som "Valdreskvelven" og andre springdansmelodier.

Lettbeinte jenter føres forsiktig fremover. Gutten passerer, paret bytter plass seg i mellom og jenta slippes fram, før jenta svives, akkurat så lenge hun vil. Snart virvler parene i en mazurka-rundsnu.

Det som foregår? Det danses Ådalsspringdans, eller i hvert fall noe i nærheten av det som kan ha vært den gamle Ådalsspringdansen.

- Akkurat hvordan dette var i gamle dager er det ingen som kan si, vet ungdommene.

Det blir som med annet historisk: Noe vet man, noe får man greie på ved å se seg litt rundt. Resten må man gjette.

Tradisjoner

- Det var mazurka som var grommest da jeg var ung, forteller eldre ådølinger.

Men enkelte av dem har en ballast og noen minner om noe, langt bak i hukommelsen:

- Det var noe mer, med en dans som gikk mer bortover gulvet, ikke bare med slik opp-og-ned takt som i mazurkaen, husker Johan (Bobbe) Vatningen (81) fra Skollerud. Han får støtte av Borghild Jemterud (78) fra Viker:

- Men springdans og mazurka er omtrent det samme, sier hun.

- Vi var så gjerne etter å danse mazurka at vi ble kalt mazurkagjengen, forteller Lars Halden (86), opprinnelig fra Bjonvika.

Astrid Kleven (79) fra Bjonskauen lærte springdans, både felespill og dansen av onkelen sin, Georg Langbråten fra Nes.

Men Astrid viser fram en dans som er mest mazurka; med spretne sidesteg og susende rundsnu. Når det gjelder melodiutvalg er hun en av de fremste kildene til hadelendingenes springdans, med danseminner fra Bjonerøa og onkelens springdansmelodier i bakhodet og felefingrene.

Se seg rundt

Ådølingene har mistet sin opprinnelige springdans. I Begnadalen, litt lenger nord, har det samme skjedd; dansen er borte.

Det skjedde nok hovedsaklig da de gamle bygdedansene, der fela var instrumentet man danset til, mistet hegemoniet til moderne mazurkarytmer fra utlandet, spilt på trekkspill, for rundt 100-120 år siden.

Bente Hemsing har skrevet en universitetsoppgave om det hun kaller en

svak tradisjon litt lenger nord enn oss, springdansen der, eller Sør-Aurdalsspringar, som var det offisielle navnet der. Men hadelendingene har sin springdans. Det har man også i Landbygdene og rundt Gjøvik. Lenger inn, i øvre Valdres har man sin Valdresspringar.

Fellestrekk

Dansene fra disse bygdene har sine særpreg, men også sine felles trekk. Det er disse felles trekkene det er tatt utgangspunkt i, når noen ådalsungdommer nå danser springdans.

- Prøv det ut, sier Ingar Ranheim fra Valdres, mannen som vet mye om dansetradisjoner i Valdres og distriktene rundt og som har vært med på tenkingen rundt Ådalsspringdansen.

Og det er akkurat det ungdommene fra Ringmoen gjør.

Det har vært fremvising av dansen og kursing flere steder høsten 2008.

Første halvdel av 2009 har en rekke kurskvelder og framsyninger.

Et større nettsted kommer til å profilere ådalsspringdansen og Hengslesagnet om ikke lenge. Spelemannsbladet har omtale i februarnummeret.

Skal vi tro at det blir springdans å se på Ådalsdagen og ved andre anledninger i tida som kommer?